

LW 527

МЕДИАЦИЯ

Приета: прот. № 3 от 27.06.2014 г.; изм. прот. № 15 от 24.06.2016г.; изм. прот. №4 /29.11.2022 г., изм. прот. №7/27.06.23г. на УНС-ЦЮН

Лектор: Проф. д-р Силви Чернев

АНОТАЦИЯ

Предмет на изучаване на учебната дисциплина „Медияция“ са действащата правна уредба на медиацията в Република България, като основен способ за алтернативно уреждане на правни спорове по извънсъдебен ред (наред с арбитраж, помирение и др.).

Системата на лекционния курс относно медиация следва в общи линии правната уредба, съдържаща се в Закона за медиацията, съгласно последните изменения на този закон от 2025 г.

За да се добие пълна представа за същността и развитието на представите за това относително ново правно явление курсът започва с обсъждането в правните среди на идеята за създаване на правна регулация относно медиацията. Впоследствие се разглежда развитието на правната уредба посредством проследяване на основните моменти в нейното изменение и евентуално усъвършенстване.

Целта на същностната част на курса е запознаването на студентите с възможните алтернативи за разрешаването на правни спорове от органи/образувания, различни от държавните съдилища и най-вече – с преимуществата и недостатъците на медиацията като основен способ за избягване воденето на скъпи и бавно развиващи се съдебни процеси в случай на правен спор.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

Основната цел на учебната дисциплина по медиация е усвояване на знания относно същността на медиацията, разграничаването ѝ от други по близки или по-далечни способи за разрешаване/уреждане на правни спорове. За осъществяването на тази цел на студентите се предоставят знания относно съществените характеристики на медиацията; специфичните способи, използвани за постигане на доброволно уреждане на съответните спорове между участващите в такива спорове страни по материални правоотношения.

За да се отговори на развитието на правната уредба акцент се поставя и върху утвърдилата се тенденция за практикуване на задължителна или препоръчителна насочвана от съдилищата медиация.

Запознаването с медиацията като алтернативен способ за уреждане/решаване на правни спорове на първоначално ниво ще направи възможно обръщането към тези способи от страна на студентите в бъдещата им работа като юристи- адвокати, съдии, юрисконсулти и медиатори.

ПРЕДПОСТАВКИ

Изучаването на дисциплината „Медиация“ предполага наличие на знания у студентите по редица други материалноправни и процесуални дисциплини, и по-специално — по гражданско право (обща част, вещно право, облигационно право, семейно и наследствено право); търговско право; международно частно право; гражданско-процесуално право, административно право и процес, международно публично право и др.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статус	Кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Право	Избираема	3	30			30	30			30

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. Правна природа на медиацията.

Понятие за медиация; исторически преглед; сравняване с/отграничаване от други способи за уреждане/разрешаване на правни спорове. (2 ч.)

Тема 2. Възникване и развитие на правната уредба на медиацията в Република България. Обсъждане на необходимостта от въвеждане на правна уредба. Закон за медиацията 2004 г. Проследяване на измененията – 2006 г., 2011, ... 2023 и 2025 г. Значение на транспонирането на европейската директива (2008/52/ЕО – Европейски парламент). Решение на КС № 11/2024 г. (2 ч.)

Тема 3. Приложно поле на медиацията – семейноправни спорове; спорове в областта на гражданското право и по-специално в търговското право. Приложимост на медиацията в административното и наказателното право (2 ч.)

Тема 4. Принципи на медиацията. Основни характеристика на правната уредба относно поверителността на производствата по медиация. Поверителността и участващите в медиация страни по спора (значение на т. нар. съглашения за поверителност) (2 ч.). Медиаторът и участието му като свидетел в бъдещ спор между страните при неуспешно приключване на производството.

Тема 5. Правно положение на медиатора – общи изисквания; изисквания за специална подготовка. Изисквания към медиаторите, работещи към центровете по медиация към съдилищата. Регистри на медиатори. (2 ч.). Сдружения на медиатори.

Тема 6. Процедура по медиация – основни характеристики; използване на специални тактики за постигане целите на медиацията. Индивидуални срещи на медиатора/ите с всяка от страните. (2 ч.)

Тема 7. Спиране и прекратяване на производството по медиация. Значение на производството по медиация за погасителната давност спрямо спорното правоотношение. (2 ч.)

Тема 8. Приключване на производството по медиация. Неуспешно приключване на производството – връщане към висящи спорни производства пред съд или арбитраж. Предявяване на иск относно

спора, по който не е постигнато споразумение.

2 ч).

Тема 9. Успешно приключване на производството по медиация – правна характеристика на споразумението според действащото българско право. Субективни и обективни предели. Значение на т. нар. Сингапурска конвенция относно медиацията. (2 ч.)

Тема 10. Правни последици на постигнатото споразумение – има ли то обвързваща сила за страните и в какво се изразява тази сила; изпълнителна сила – тя може да бъде постигната посредством нотариална заверка на подписите на страните или чрез одобрение от съд или арбитраж. Значение на одобрение на споразумението от страна на съд или арбитраж. (2 ч.)

Тема 11. Медиация по висящи съдебни дела. Съдба на правната уредба – въвеждане през 2023 г. Отмяна на уредбата като противоконституционна. Повторно въвеждане през 2025 г. Има ли съществени разлики между прогласената за противоконституционна и отново въведената уредба? (2 ч.). Удачност на уредбата.

Тема 12. Центрове по медиация към съдилищата. Ръководство на такива центрове. Особен статус на медиаторите към такива центрове. (2 ч.)

Тема 13. Случаи, в които съдът може да напъти страните към използване на медиация (задължително напътване; опционално напътване) (2 ч.). Информационна среща.

Тема 14. Подзаконова уредба; понятия от допълнителните разпоредби. (2 ч.).

Тема 15. Опит за практическо разиграване на медиация (2 ч.)

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Курсът прилага интерактивни методи за учене. Използват се лекции, дискусии, анализ на казуси, електронно-базирано обучение, включващо тестове за самоподготовка и задачи. Студентите могат да работят по практически казуси и задачи, да решават тестове и проверяват знанията си, да се свързват и дискутират помежду си и с преподавателя.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Провежда се текущо и крайно оценяване. По време на обучението се прави текуща проверка на знанията и уменията, а в края на курса се провежда изпит от водещия дисциплината.

Семестриалният изпит е писмен с разработка на 1 или 2 теми от Конспекта по дисциплината. Крайната оценка се формира от оценката от семестриалния изпит и аудиторна работа: участие в дискусии и анализ на казуси.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Раданова, Ю, Николова, Е, Основи на медиацията, Сиела 2025 г.
2. Раданова, Ю., Медиация в брачните правоотношения, изд. Сиби, 2021 г.
3. Д-р Коларова Д., Проф. Чанкова, Д. и др., Книга на медиатора, фондация Партньори България, 2020 г.
4. Клявкова, К. В храма на медиацията, изд. Издателство Фондация Граждани на Новата епоха;
5. ISBN 9786199129302, 2019 г.
6. Чернев, С. Адекватността на законодателната уредба на алтернативните способи за разрешаване на правни спорове – фактор за успешното им прилагане – изд. БСУ, 2011 г.
7. Чернев, С., “Посредничеството и помирението като алтернативни способи за разрешаване на правни спорове.”, Сп. Външна търговия, бр. 4/2001 г.
8. Chartered Institute of Arbitration, London, Що е алтернативно разрешаване на спорове (ADR)

LW 527

МЕДИАЦИЯ

Лектор:

Проф. д-р Силви Чернев

1. Медиацията като алтернативен способ за уреждане на правни спорове: Понятие.
2. Отграничаване на медиацията от съдебния и арбитражния способ за разрешаване на правни спорове.
3. Развитие на правната уредба на медиацията в Република България. Закон за медиацията – съществени изменения и допълнения.
4. Значение на транспонирането на европейската директива (2008/52/ЕО – Европейски парламент). Решение на КС № 11/2024 г.
5. Приложно поле на медиацията по семейноправни спорове; спорове в областта на гражданското право и по-специално в търговското право.
6. Приложимост на медиацията в административното и наказателното право.
7. Принципи на медиацията.
8. Основни характеристика на правната уредба относно поверителността на производствата по медиация. Поверителността и участващите в медиация страни по спора (значение на т. нар. съглашения за поверителност) (2 ч.).
9. Евентуално участие на медиатор като свидетел в бъдещ спор между страните при неуспешно приключване на производството по медиация. Уредба по Закона за медиацията и по ГПК.
10. Правно положение на медиатора – общи изисквания; изисквания за специална подготовка. Изисквания към медиаторите, работещи към центровете по медиация към съдилищата. Регистри на медиатори. Сдружения на медиатори.
11. Процедура по медиация – начало, участници.
12. Основни характеристики на производството по медиация; използване на специални тактики за постигане целите на медиацията.
13. Индивидуални срещи на медиатора/ите с всяка от страните.
14. Спиране и прекратяване на производството по медиация. Значение на производството по медиация за погасителната давност спрямо спорното правоотношение.
15. Приключване на производството по медиация. Неуспешно приключване на производството – връщане към висящи спорни производства пред съд или арбитраж. Предявяване на иск относно спора, по който не е постигнато споразумение.
16. Успешно приключване на производството по медиация – правна характеристика на споразумението според действащото българско право. Субективни и обективни предели.
17. Правни последици на постигнатото споразумение – има ли то обвързваща сила за страните и в какво се изразява тази сила.
18. Изпълнителна сила – значение на нотариална заверка на подписите.
19. Значение на одобрение на споразумението от страна на съд или арбитраж
20. Медиация по висящи съдебни дела. Съдба на правната уредба – въвеждане през 2023 г. Отмяна

на уредбата като противоконституционна. Повторно въвеждане през 2025 г. Има ли съществени разлики между прогласената за противоконституционна и отново въведената уредба?

21. Центрове по медиация към съдилищата. Ръководство на такива центрове. Особен статус на медиаторите към такива центрове.

22. Случаи, в които съдът може да напъти страните към използване на медиация (задължително напътване; опционално напътване). Информационна среща.

23. Подзаконова уредба; понятия от допълнителните разпоредби на Закона за медиацията.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Раданова, Ю, Николова, Е, Основи на медиацията, Сиела 2025 г.
2. Раданова, Ю., Медиация в брачните правоотношения, изд. Сиби, 2021 г.
3. Д-р Коларова Д., Проф. Чанкова, Д. и др., Книга на медиатора, фондация Партньори България, 2020 г.
4. Клявкова, К. В храма на медиацията, изд. Издателство Фондация Граждани на Новата епоха;
5. ISBN 9786199129302, 2019 г.
6. Чернев, С. Адекватността на законодателната уредба на алтернативните способи за разрешаване на правни спорове – фактор за успешното им прилагане – изд. БСУ, 2011 г.
7. Чернев, С., “Посредничеството и помирението като алтернативни способи за разрешаване на правни спорове.”, Сп. Външна търговия, бр. 4/2001 г.
8. Chartered Institute of Arbitration, London, Що е алтернативно разрешаване на спорове (ADR)

ANNOTATION:

Lecturer: Prof. Dr. Silvy Chernev

The course is dedicated to mediation as a tool for the settlement of legal disputes. The main characteristics of this tool are presented to the students and the distinction between that and other tools is drawn.

The development of the legal regulation in the Republic of Bulgaria is analyzed. The course deals with the requirements for mediators, their training. Features of the procedure are described as well as the conclusion of such procedures, and most important the consequences of agreements reached as a result of mediation. Special accent is put on mediation delivered by special centers at the state courts.